

הבית והעלייה פרק עשירי בבא מציעא ק"ו.

עין משפט
נר מצוה

לכדו הוא דר. ובעל הבית יוכל מציתו בעל כרחו: דרך גגין. לעלות מבחוץ דרך סולם הקצוע לכניסת פתח העלייה ויכנס לעלייה הנפתח ומשם ירד לבית בקולם: עלייה קצילה עילוי. לעלות דרך סולם וליכנס לפתח ולדור למעלה אצל טורח של עלייה

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כשהוא דר לכדו הוא דר כדמעיקרא או דלמא שניהם דרין דא"ל אדעתא לאפקינן לא אגרי לך אם תמצא לומר שניהם דרין בו כשהוא משתמש בדרך פתחים משתמש או בדרך גגין משתמש מי אמר כדמעיקרא מה מעיקרא דרך גגין השתא נמי דרך גגין או דלמא מצי אמר ליה עלייה קבילי עלאי עלייה וירידה לא קבילי עלאי אם תמצא לומר יוצא מעליה וירידה לא קבילי עלייה וירידה לא קבילי עלאי שתי עליות זו על גב זו מהו איפחית עליונה נחית ודר בתחתונה איפחית תחתונה מהו למיסלק לגמרי בעליונה מי אמרין דא"ל שם עלייה קבילית עלך או דלמא חד עלייה קביל עליה שתי עליות לא קביל עליה יתיקו: רבי יוסי אומר התחתון נותן את התקרה כו': מאי תקרה רבי יוסי בר חנינא אמר קינים וסנאין וסמיני אמר רבי שמעון בן לקיש לוחים ולא פליגי ב'מר כי אתריה ומר כי אתריה הנהו בי תרי דהוו דיירי חד עילאי וחד תתאי איפחית מעויבה כי משי מיא עילאי אולי ומוקי לתתאי (מי מתקן) ר' חייא בר אבא אמר העליון מתקן ור' אלעי משום ר' חייא בר' יוסי אמר

איפחית תחתונה מהו למידר בעליונה. וא"ת אי דלמנר ליה עלייה שמתח עלייה זו אני משכיר לך פשיטא שידור בעליונה ששיעבד לו ואי אמר שעל גבי בית זה אני משכיר לך פשיטא שלא יכול לסלקו לינך לעליונה וי"ל דלעולם דא"ל שעל גבי בית זה אני משכיר לך ומספקא ליה דלמנר עלייה עליונה נמי היא בכלל בית והא דא"ל שעל גבי בית זה משום דעיקר הבית היא למטה ולא על גב דמוכר את הבית לא מכר את העלייה לענין שיעבוד זה מיהא הוי בכלל בית:

רבי יהודה אומר אף הדר בתוך ש"ל חבירו צריך להעלות לו שבר. מה שפירש בקונטרס דאם אין נותן לו שכר מניחו כרצית אין נראה לר"י דמה רצית שיהי הכא דלא הלווהו כלום שהרי אם הבית נשרף לא היה נותן לו יציאותיו וגם אין אנו נריינין לטעם דרצית שהרי טעמו הוא משום דזה נהנה וזה חסר כדמפרש בגמרא:

ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו פ"י בקונטרס דטעמא משום דהשתא לא נהנה דהרי עלייתו מוכנת לו וקשה דהא נהנה הוא שאין נריך לעלות ונראה דגרס ומקרה את העלייה ויושב בזמנה פ"י בעל"י ולא יימא לבעה"כ כיננס בתוכו עד שיתן לו יציאותיו: בשלשה

וירידה לא קבילת עלי: שתי עליות זו על גב זו מהו. והגמרא מפרש לבעיה ואולי: איפחית (א) עלייה עליונה. והוא שכן העליונה פשוט לי דדר בתחתונה דק"ש דהא עדיפא ליה: אלא איפחית תחתונה. והוא שכן את התחתונה מהו לנידחיה משכיר אצל העליונה או נכוף את המשכיר וידור עמו בצית: חדא עלייה. מעלה: קינים וסנאין. מעשה תקרה כעין מחלולת שקורין קלידי"ש: וסמיני אמר ריש לקיש. שם חסס תלמידו של ריש לקיש: נווין. פלנ"ש בלע"ז מנסרים של ארז: איפחית מעויבה. והתקרה קיימת אלא שהמים שותמין וירדין דרך הפתחים הוו. ולאו שוכר ומשכיר הוו אלא בית של זה והעליונה של זה: ויוסף הורד. תרגומו איתמת. ר' חילא ג"ר יוסי אומר תחתון וכו': בפלוגתא דר' יוסי ורבנן. דמתניתין דס"ד דהא דקאמר ר' יוסי העליון נותן את המעויבה כדי שלא יזיקו מימיו את התחתון הוא דקסבר על המזיק להרחיק את עלמנו והתחתון נותן את תקרה שכן השכיר לו מקום לגור ות"ק סבר על הניזק להרחיק את עלמנו הלכך מעויבה נמי על התחתון לעכב המים שלא ירדו עליו: וסיפכא דרבי יוסי ורבנן. דהכא כהניקא דמתן פליגי ומעויבה זו לעכב המים ובשיל נוקי התחתון: איפכא שמעינן להו. דר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עלמנו: מן הבור. שהשקשן מתפשטין ונוקצין ככותלי הבור ומחלידין את הקרקע והכתלים נופלים: חרוב ושקמה. יש להן שרשין ימירין וארוינן משאר אילנות: זין מלמעלה. זין שהאילן נמוך מן הבור שרקקעית הבור למעלה משרשי האילן שהאילן נטוע בצקעה והבור צה והתם מפרש מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר ומקלקלין קרקעיתו של צור: מן הלב. ששניהם צקרקע השוה: ונוסן דמים. בעל הבור לבעל האילן: אלא אי איכא למימר דפליגי. אם יש לתלות פלוגתא דהניק אמוראי דלעיל בפלוגתא דתנאי: פלוגתא דרבי יוסי ורבנן דהתם הוא דפליגי. מ"ד

הגהות הב"ח

- (א) גבי דפליגי בפלוגתא: (ב) במשנה ובמקרה את העלייה ויושב צית: (ג) ריש"י ד"ה איפחית עליונה והוא שכן נל"ל ומצת עלייה מתקן: (ד) ד"ה אמר ר' יהודה וכו' בעל העליון או כהנא חזר ומקבל מעויבה מזה הורה ליה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא כהנא הכי לא הוי בני לה איהו זה מיהא נהנה שאלולי בית זה כלי":

מוסף רש"י

עשרים וחדש אמה. ק"י שיערו שהשקשן משכין והולקין ומקלקלין את סתלי הבור (ב"ב י"ח). ובהחורב ובשקמה. שרשיהם מרובים (שם כ"ח). בין מלמעלה. שאלת מן מלמעלה נבונה שיטע ה' והשיט בשפולו, בין מן הצד. צקרקע שיה (שם). ונותן דמים. דמין דנרשט טע שמינו מן עד זמן גדול לא חייבוהו חכמים לקון כלל דמים בשיל הויקא דמיר (שם). בגרי דליה. תנאים בבא"ש לו מיר גופו של בעל הבית ממש (שם ב"ב). הבית והעלייה של שנים. צת של זה והעלייה של גבא הוא של אחר (ב"ב פ"ג). עד שיתן לו את יציאותיו. מה שהולא על הבית (שם).

א ה ב מ"י פ"ה מהל' שכתוב ה' ח סמג עשין פ"ט טו"ש ח"מ ס"י ש"ב ספ"י י"ז: ג ו מ"י שם טו"ש שם ספ"י י"ז: ד ז מ"י פ"י מהל' שכתוב ה' ח סמג עשין פ"ט טו"ש ח"מ ס"י קנה ספ"י י"ז: ה ח מ"י שם ה' ה טו"ש שם ספ"י י"ז: ו ז מ"י שם ה' ז סמג שם טו"ש שם ספ"י י"ז: ז מ"י פ"ו מהל' שכתוב ה' ח סמג עשין פ"ט טו"ש ח"מ ס"י קנה ספ"י י"ז: ח מ"י שם ה' ח טו"ש שם ספ"י י"ז: ט מ"י שם ה' ט טו"ש שם ספ"י י"ז: י ג מ"י שם ה' י סמג שם טו"ש ח"מ ס"י קנה ספ"י י"ז: י"ג מ"י שם ה' י"ג סמג שם טו"ש ח"מ ס"י קנה ספ"י י"ז: י"ד מ"י שם ה' י"ד סמג שם טו"ש ח"מ ס"י קנה ספ"י י"ז:

תורה אור השלם
1 יוסף הורד מצרימה ויקראו פופטר סריס פריעה שר התבחים איש מצרי מיד השימעאלים אקשר הורדהו שמה: בראשית לט א

קליד"ש [קליד"ש]. רשות נברים. מחצלות. פלנ"ש [פלנ"ש]. קרישים. קבלי"ש [קביל"ש]. יתרו. קרסולים.

לעני רש"י
קליד"ש [קליד"ש]. רשות נברים. מחצלות. פלנ"ש [פלנ"ש]. קרישים. קבלי"ש [קביל"ש]. יתרו. קרסולים.

על העליון לתקן כרצון ומ"ד על התחתון כרצו יוסי: צחוקי תקרה. וכשאין התחתון נועק שאינו חס למימיו אלא העליון נועק ואומר כשאני דורך על הנסרים הם מנענעים ואני דואג שמה תהפך אחד מהן תחתיו או תשטט מן הקורה ואפול: צחוקי תקרה הוא. מאחר שהוא טח צמיט אין הנסרים נדין ממקומן: אשווי גומום הוא. דחוקי תקרה סגי ליה צימדות שקורין קבלי"ש בלע"ז: אינו והאמר רב אשי וכו'. ארצו חייא בר יוסי פריך דלמנר על התחתון לתקן ואוקימנא כרצו יוסי והא מודה רבי יוסי צגרי דליה אע"ג דלמנר על הניזק להרחיק את עלמנו היכי דלאו אדם עלמנו מוזיק כגון אילן וצור כששעת נטיעתו אינו מוזיק אלא השרשם גילין ומתפשטין מאליהן לאחר זמן אצל היכא דלדס עלמנו מוזיק וזרק בו חזיו כי הכא ששעת המים על ראשו מודה הוא דלס דלמנר דניקין הוא דחיפטר אלא מוזיק ממש הוא ואדם מועד לעולם ער וישן שוגג דפסקי והדר נפלי. לא הימא מקום רחית דמים על עליון על מקום נוקי תחתון אלא כמקום אחר ממש הן נמשכין עד שנופלים במקום שמוקין: מתני' של שנים. צית של זה והעלייה של זה שחלקו כך צנחלת אציהן: אמר בעל העלייה לבעל הבית לננוט. החומה והתקרה התחתונה המוטלין עליו לבנות והוא יבנה החומה מן התקרה ולמעלה ומקרה העליונה של גג: צונה צית. לדור עד תקרה התחתונה: עד שיתן לו יציאותיו. ואח"כ יאך ממנו ויצנה עלייתו: אמר ר' יהודה אף זה דר בתוך של חבירו. אם כן הוא אף בעל העלייה זו כשהוא חוזר (י) מעומתו לזה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא כלל הכי לא הוי בני לה איהו נריך להעלות לו שכר דזה מיהא נהנה שאלולי צית זה אין לו מקום לדור שם וקסבר זה נהנה וזה לא חסר חייב ונריך להעלות לו שכר ואי לא מיחוי כרצית: אלא צונה. וגומר את הכל ומקרה את העלייה למעלה וכל הנריך לה: ויושב צית. התחתון דהוה ליה זה לא נהנה וזה לא חסר הוא לא נהנה שיהי עלייתו מוכנת לו לדור צה וזה לא חסר דכלאו הכי לא חיוא ליה דהא לא הוה בני לה: גמ'